Ч. 74. Львів, второк 23. мая 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 1000 М
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 75 марок, Чехословаччині 25 корон ч., Болгарії 50 левів, Румунії 50 лей, Австрії 1400 корон. Зміна адреси 50 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ:
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення" 50 М., в „Надісланім", в „Оповістках" і некрольоги 75 М. Між новинками і в редакційній части 150 М., на першій стороні 200 М. За дрібні оголошення 15 М від слова: товстим друком подвійно. В неділі і свята 50% дорозче.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 40 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Львів, 22. мая 1922.

Голод на Вел. Україні. У виставовім вікні книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка виставила редакція „Землі і Волі" фотографії страшних кістяків. Там бачимо людські постаті, зложені із висушених костей, які ледви держаться купи. Україна, найбагатша країна Европи, житниця бувш. Росії, край медом і молоком пливучий, сьогодня находиться в положенню найстрашнішої голодової катастрофи. Навіть в часах Великої Руїни Україна не переходила такого пекла нужди і голоду.

Вже це одно є страшним обжалованням істнуючого там насильного комуністичного режіму. Місія Червоного Хреста Радянської України в Берліні в своїм офіційнім звіті пише коротко: „Україна, найхлібородніша Україна, через посуху 1921 р. зараз голодує". Та це коротке зясовання голоду на Великій Україні не вичерпує всіх причин, які довели Україну до цвинтарного положення. Правда в Донеччині і Запоріжській Области не зібрано навіть 15 прц. збору 1916 р. (він вагається 5—15 прц.) в Катеринославщині не зібрано 20 прц. (від 15—20 прц.), в полудневих губерніях і в Полтавщині не зібрано 30 прц. (від 20—30 прц.), але за те ціла Правобережна Україна дала середньодобрий збір. При добрій адміністрації, не видираючи насильно хліб українському населенню для голодної Московщини, сама Україна певно, скупо розділюючи зібраний хліб, моглаб була собі вистарчити. Але большевицька господарка, видирання хліба для Московщини, соціялізаційні експерименти, насилання в межі України голодної московської людности, цілі дивізії совітської бюрократії і вкінці концентрування в межах України червоної армії, — ось причини, які зробили з Лівобережної України одно велике гробовище.

Місія Червоного Хреста Рад. України в Берліні для ілюстрації нужди й голоду на Україні, а тим самим як яскравий протидоказ проти тзв. радянської влади, проти московської окупації України під маскою червоних прапорів і червоного терору, приводить такі дані:

„На всій Україні було зібрано хліба в 1916 р. біля 15 міл. тон, в 1921 р. тільки біля 5 міл. 700 тисяч тон. Менше напроти 1916 р. майже на 65%. Населення України в її сучасних державних межах складає майже 29 міліонів людности, дітей більше 11 міліонів. Сиріт і напів сиріт—більш як 700 тисяч. В Запоріжі, Херсонщині і инших місцях вже вмирає від голоду десятки тисяч людей. Уже є випадки канібалізму (людожерства). На Україні хворіло одними тільки тифами в 1920 р. більше 1 міл. людей, в 1921 р. біля 600 тисяч людей. Зараз зимою знов зявилась холера, нею захворіло вже більше тисячу чоловіка".

А тепер прислухаймося до того, що говорить архієпископ Української Автокефальної Церкви, Митрополит Київський і всеї України —Високопреосвящений Василь Липківський: „Люде, брати! До Вас, до всіх без ріжниці віри і національности звертається з братерським закликом Українська Православна Церковна Рада м. Київа, керуючий орган Української Православної Автокефальної Церкви, болючи всім серцем за нечуване в літописах людськости горе своїх братів.

„Бракує сили переказу, немає красок змалювати страшні зявища цього лиха. Становище безнадійне, безпросвітне, жах охоплює душу.

„Люде, Брати всього світу! Тільки на Вас вся надія. У Ваших руках доля нещасних братів. Ратуйте їх від голодної смерти. В імя високої культури та святої гуманности почуйте стогнання знесилених нечуваними муками, простягніть їм руки помочі, пожалійте, вирвіть з кігтей ненажерливої смерти, особливо безвинних дітей. Киньте ясний промінь надії на життя, кого покрила чорна хмара безнадійности та нестерпучого жаху".

Сей зойк і стогін, просьба і заклик — несуться до нас з застелених трупами українських степів, із серця України Київа, від престола св. Софії. Вже одні слова митрополита витискають сльози з віч. Колиж поглянути на страхітливі кістяки, увіковічнені на фотографіях, або придивитися на сурогати, якими голодна людність намагається заспокоїти домагання жолудка, то перед нами у всій своїй наготі зявиться море нужди, голоду, безталання, хоріб. А стараються там робити „хліб" з ячмінної полови, з віників, з білої глини і ячмінних висівок, з всякого коріня.

Жах і божевілля проймає людину, коли подумати, на які терпіння, на які страшні муки виставлено людей.

Щож нам робити? Чи ми в силі дати хоч дрібну поміч нашим нещасним братам?

Мусимо. Скоро і негайно. Разом з акцією для голодуючої наддніпрянської еміграції мусить піти акція для голодуючої Великої України, для дітей і матерей, для вдів і сиріт, для нещасних і обездолених, для побитих великим і страшним допустом.

І в цій акції мусимо відняти собі від уст і показати перед цілим світом, що ми є одною нацією в долі і недолі, що їх біль є нашим болем, що їх страждання є нашими стражданнями, щоб опісля мати право зажадати від них зрозуміння і нашого горя.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

Велика Україна благає ратунку.

Відозва Всеукраїнсько' Автокефальної Православної Церковної Ради до населення всього світу про допомогу голодним.

Люде-Брати! До Вас, до всіх без ріжниці віри і народности звертається з братерським закликом Українська Православна Церковна Рада м. Київа, керуючий орган української православної автокефальної церкви, болючи всім серцем за нечуване в літописах людськости горе своїх Братів.

Ще з того літа почала насуватись чорна хмара на велику частину України — Запоріжжа та на сусідні области, а також з Росії на Поволже. В осені і з початку зими голод остаточно охопив ці країни, присудивши десятки міліонів людей до голодної смерти.

Бракує сили переказу, немає красок змалювати страшні зявища цього лиха. А що буде далі, весною, й подумати страшно. Становище безнадійне, безпросвітне, жах охоплює душу.

Уряд за допомогою свідомих громадян вживає всіх заходів, щоб якнебудь зменшити це лихо. Але воно ж настільки велике, боротьба з ним при сучасних умовах настільки важка, що цих засобів зовсім не досить. Потрібна більш значна допомога.

Тільки дружна, своєчасна участь в цій боротьбі всього культурного світу допоможе відхилити від нещасних, охоплених голодом районів страшну катастрофу та вратувати зі страшних кігтей смерти вже намічені жертви.

Люде, Брати всього світу! Тільки на Вас вся надія. У Ваших руках доля наших нещасних братів. Ратуйте їх від голодної смерти. В імя високої культури та святої гуманности почуйте стогнання знесилених нечуваними муками, простягніть їм руки помочі, пожалійте, вирвіть з кігтей ненажерливої смерти особливо безвинних дітей. Киньте ясний промінь надії на життя, кого покрила чорна хмара безнадійности та нестерпучого жаху.

Звертаємось окремо до Вас Брати Християни всіх церков та общин на світі! Згадайте заповіти нашого Божественного Учителя про правду, любов та всесвітнє братерство. До Вас наші і ваші нещасні брати простягають свої знесилені руки, Вам колись сказали за голодних Божественні уста: „Дайтеж, молимо і ми, дайте їм жити, за Вас Богу молитись і Йому хвалу підносити".

Віримо, що любов, правда і добро не вмірають. Українська Автокефальна Церква, що прагне відновити християнське життя на цих непорушних основах, певна, що людність всего світу, будуючи на них своє щастя, почує її голос. В грозі і хуртовині сучасних подій, що підняли весь світ і охопили його жахом, вона вбачає руку Господню, яка карає, але й милує. Через огонь великих страждань рука Божа веде всю людськість до нового життя, до царства лішпої долі, до всесвітнього братерства правди на землі.

Архієпископ
Василь Липківський,
митрополит київський і всеї України.

Далі йдуть підписи: голови церковної Ради Мороза та членів її, серед яких є підпис В. Чехівського, бувшого голови міністрів У. Н. Р.

Справа Східної Галичини.

Льойд Джордж за вирішенням східно-галицького питання.

„Н. Фр. Пресс" з 17. ц. м. доносить з Генуї під д. 16. ц. м.:

„О год. 5. попол. відбулося засідання запрошуючих держав, щоби усталити програму останніх днів. До першої точки денного порядку: „Границі Східної Галичини й Литви", заявив Льойд Джордж, що він все ще є тієї думки, що ці справи представляють велику небезпеку для Европи, не в тім і не другім році, тому одначе полагодження їх є конечно вказане. Коли Москалі дали би вдоволяючу відповідь на меморіял з 2. мая, то оконечне закріплення границь було би вже тепер неминуче. Тепер одначе можна з тим зажадати аж до оконечного заключення ґарантійного мирового пакту. При змінених обставинах і під час провізоричного Treuga Dei порушування цих справ є злишне. — Барту з тим зголився."

Найвища Рада займеться справою Сх. Галичини.

„Вінер Морґенцтґ." з 17. ц. м. поміщує таку телєґраму з Женеви:

„Нафтовий трест працює над влученням східно-галицьких нафтових жерел до російського нафтового монополю. Тому, що в тій цілі потребує трест міжнародньої управи у Східній Галичині, домагаються міродайні чинники тресту полагодження східно-галицької справи в тім змислі. Політики, що стоять близько Льойда Джорджа підпирають в тім напрямі змагання тресту.

„Східно-галицька справа, по певним інформаціям, має бути обговорена на засіданню Найвищої Ради, яке має відбутися ще перед 1. червня".

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Преса.

Папський престол і совітська Росія.

З приводу найновішої ноти папи заслугує стаття Temps a з дня 2. мая ц. р. на увагу як причинок до взаємин між Ватиканом а сучасною Росією.

Читаємо там: Ватикан заходиться біля того, щоби сучасне положення в совітській Росії, де в наслідок революції упала досьогочасна цезаро-папська влада а положення російського духовенства ослабилося в наслідок націоналізації духовних дібр використати для злуки грецької і римської церкви. Це уже завважено в Генуї, що генуенський архиепископ на сніданню у короля так оживлено розмовляв з Чічеріном. Рівночасно провідник італійської католицької партії пополярів піднявся у ріжних делєгацій кроків в напрямі порозуміння зі совітським урядом.

Виходячи з теольогічного становища зєдинення православної церкви з римською не представляє під теперішню пору надто великих труднощів, бож римська церква уже кількакратно, як прим. з унїатами в Галичині і на Україні, як також в ріжнородних церквах Сходу визнала національний обряд і літургію. Головну трудність уявляє собою визнання догми непомильности папи і підпорядкування папському престолови.

Тепер старається Ватикан о скільки можливо поширити область унїятського обряду. Душею цеї пропаганди є митрополит греко-унїятської церкви у Львові Шептицький, якого підпомагає папський нунцій в Празі монсиньор Мікара. Уже безпосередно по заведенню влади большевиків почав Ватикан працю в тому напрямі. І так вже дня 1. грудня 1917. р. скликано в Римі конгрегацію орієнтальних церков, яка замінила досьогочасний відділ пропаганди віри в справжнє міністерство. Негайно по завішенню оружя вислав папа Венедикт XV. апостольського лєгата на Україну, якому поручено обсервацію відношення населення до православної церкви.

Для того, щоби улегчити вербування місіонарів і навязати взаємини поміж католицькою і православною церквами, утворено в Римі обильно дотований орієнтальний інститут, якого слухачами можуть бути не тільки католицькі але й унїятські та православні духовники. В програму цього інституту входить теольогія православної церкви так само як і православна літургія, церковне право, історія, географія і цивільне право східно-европейських держав в парі з російською і церковно славянською мовами.

Ватикан вірить, що момент відокремлення церкви від держави переведеного совітським урядом, надається для зєдинення православної церкви з Римом.

Супроти цих зусиль Ватикану Польща не заняла до тепер здецидованого становища. На всякий випадок — кінчить автор статті — змагання Ватикану утворюють велику моральну підпору для большевиків, які не занедбають її в цілій ширині використати.

Польща.

Польські претенсії до Данціґа.

Польські часописи доносять з Варшави, що наради Союза Народів в справі польських претенсій до Данціґа мали закінчитися корисно для Польщі. Польщі мали признати ведення закордонних справ Данціґа, помимо протесту данцігського делєґата. В справі видалювання польських горожан признано польському урядови право спротиву. Мали також затвердити децизію ген. Гакінґа в справі договору Данціґа з Німеччиною, який відноситься до т. зв. правної допомоги в судах. Удержано також заборону фабрикації літаків у Данціґу.

Ратифікація польсько-німецького договору.

На засіданню польського сойму з дня 19. ц. м. принято в другому читанню закон про ратифікацію польсько-німецького договору в справі перейняття виміру справедливости на Горішньому Шлеську.

„Варт Пац палаца"...

Якийсь член П. П. С. пише в „Дзен. Л." з д. 21. мая про ендеків так: „На скільки суперечать кличі патріотів з під ендецького прапору з їхніми вчинками можна би писати цілі томи. Спеціяльно чулими є ці патріоти тоді, коли в гру входить їх кишеня. Тоді всі їх кличі йдуть в кут". Дописувач наводить факт, що один зі станиславівських „філярів" ендеції Лещиньскі всуперєч власним накликуванням продав свою каменицю жидам і купивши за ті гроші на Гор. Шлеську сім камениць, вернув назад до Станиславова і знову горлає „свій до свого". „А є це такий „твердий" ендек, що „в кождім Українци бачить що найменше чорта, а на вид Жида грозить йому апоплексія".

Наші сусіди поміж собою.

На засіданню польського сойму дня 19 ц. м. внесено між иншими нагле внесення Пястовців в справі потурбовання Вітоса палицями познанських вшехполяків... Сойм приняв наглість і мерітум внесення.

Присилайте партійний податок на вкл. кн. ч. 5.000 „Краєвого Союза Кредитового" у Львові, Ринок 10.

Конференція в Генуї.

Фактичне визнання Москви.

З Генуї доносять: Протокол клявзулі про взаїмне неатакування містить в собі застереження, що коли до 4 місяців після 26. жовтня ц. р. не буде полагоджена справа границь совітів з прочою Европою від Балтійського по Чорне море, тоді пакт неагресії тратить обовязуючу силу.

Загальну увагу звернула на себе формулка ужити у згаданій клявзулі: „совітський російський уряд та уряди тепер злучені з совітським російським урядом". Ця формулка містить в собі фактичне визнання влади Москви на цілій совітській области.

Чічерін домагався ще иншої формулки і жадав слів: „совітський уряд та республики, звязані з російським урядом".

Проти домагання Чічеріна виступав делєгав Японії Іші. Льойд Джордж звернувся із зазивом до Іші, щоби в інтересі мира виявив примиримий настрій. Вкінці осягнено компроміс. Втручено слово „тепер" і замісць вискау „республики" слово „уряди". („Хв.").

Л Джордж задоволений з конференції.

В розмові зі спеціяльним кореспондентом Дейли Експрес-у заявив Льойд Джордж, що Англія не перестане ні на хвилю попирати зі всіх сил справу мира, яка так гарно заповілася в Генуї. Італія і Англія визначили собі спільну мету. Факт, що генуенська конференція буде продовжатися в иншій формі є незвичайно важний, коли взяти на увагу що конференція стрічала в Генуї великі перешкоди, які поважно загрожували тревалню нарад. Висліди генуенської конференції можна оцінити вповні щойно тоді, коли взяти під увагу як раз ті перешкоди.

Відтак заявив Л. Джордж, що перший раз в історії світа доведено до так важливого мирового пакту у східній Европі.

Гарантійний пакт є твором порозуміння і заключає категоричні зобовязання залишення атаків. Вагу цего порозуміння можуть вповні оцінити ті, котрі знали як близьким був потоп в Европі і скільки розривного матеріялу нагромаджено було в Східній Европі. Генуенська конференція буде продовжати свою працю над миром в Европі під новою формою в Газі і в більше сприяючих умовинах. На запити чи Англія по закінченню генуенської конференції не задумує відсунутися від праць в Европі заявив Л. Джордж, що Англія не має того наміру і що це булоб впрочім неможливе.

Америка чекає.

Бюро Райтера подає з Генуї: Уряд Зєдинених Держав відповідаючи в справі участи в працях гаської комісії, застеріг собі право пізнійшого рішення в тій квестії. Зєдинені Держави вичікують висліду дальших дослідів над цею справою в надії, що ситуація виясниться.

Л. Джордж скликує кабінетову раду.

„Дейлі Мейль" доносить, що Льойд Джордж скликав на понеділок кабінетну раду, на якій буде усталений реченець дискусії про вислід генуенської конференції, що має бути переведена в палаті Громад. Ця дискусія відбудеться правдоподібно в четвер. Л. Джордж виголосить менш-більш двохгодинну промову, після чого буде говорити на тему наближаючоїся гаської конференції. Уважають правдоподібною річю, що нові вибори відбудуться, з огляду на жнива, в пізнійшім реченци.

Пленарне засідання конференції.

Пленарне засідання генуенської конференції відбулося в переповненій салі палати Ст. Джорджо. Денникарські трибуни були заповнені. Заінтересовання викликало радше очікування нових інцидентів, чим цікавість що до перебігу засідання. Інциденти викликали Чічерін і Гальваноускас. На салі був присутний архієпископ Генуї. Серед головних совітських делєгатів, місто Йоффого, котрий виїхав, засів Воровський. В супереч вчерашним поголоскам італійської преси, Бенеш не виїхав. Його розмова перед засіданням в Братіяну звернула увагу. Засідання розпочато без Л. Джорджа, котрий прийшов після приняття денного порядку і експозе Кольората.

Польща нікому не грозить.

Підчас дискусії над справою гарантійного пакту виступив Гальваноускас з обжалованням проти Польщі ізза акції Желіговского і нарушення сувальського договору. Інцідентови перешкодив Факта. У відповіди на виступлення Гальваноускаса заявив Скірмунт, що Польща не хоче на нікого нападати і нікому не грозить. Найбільшим стремлінням Польщі є причинитися до утревалення миру в Европі.

Дописи з краю.

Войнилів.

Справа Кружка УПТ. в Войнилові.

Дня 5. січня 1922 р. вніс комітет основателів кружка УПТ. в Войнилові повідомлення до староства в Калуші про конститууючі збори тогож кружка назначені на день 2. лютого 1922 р. з тим, що кружок має бути оснований на підставі статута внесеного дня 12. липня 1921 р. до галицького намісництва у Львові, а його основання не зістало в законнім речинці через Гал. Намісництво заказане.

Письмом з дня 5. лютого 1922 р. повідомлено староство в Калуші про склад старшини кружка вибраної на конститууючих зборах.

При кінці лютого 1922 р. отримав кружок УПТ. в Войнилові на руки голови п. Петра Юрчика, учит. в Войнилові, письмо староства в Калуші з дня 22. лютого 1922 р. ч. 3015/6 з порученням донести старосту, чи товариство посідає статут затверджений через намісництво згляднo воєвудзтво і яким рескриптом.

На то письмо відповіла старшина кружка дня 13. мая 1922 р., що кружок УПТ. в Войнилові засновано на підставі статута внесеного дня 12. липня 1921 р. до галицького намісництва у Львові згідно з постановами §§ 4. і 5. закона з 15. листопада 1867 р. ч. 134 В.з. д. о стовариешнях, основання того товариства в законнім речинці, приписамім постановами § 6. цит. закона, галицьке намісництво не заказало, тому кружок УПТ. в Войнилові розпочав на основі постанов § 7. цит закона свою діяльність з днем 2. лютого 1922 р., в котрім то дни відбулися конститууючі збори тогож кружка, про що повідомлено староство в Калуші рекомaнд. письмом з 5 2 1922 р. ч. рец. почт. 255. На це письмо старшини кружка УПТ. в Войнилові відповіло староство в Калуші дня 30. марта 1922 р. до ч. 447|6, що в актах староства нема статутів кружка затверджених намістництвом, ввиду чого взивається заряд товариства до предложення відпису статута товариства затвердженого „мнимо" в 1921 р. б. намістництвом з тим, що оскільки товариство не є в посіданню затверджених статутів, не може розпочати своєї діяльности.

В відповідь на це письмо староства в Калуші вислала старшина кружка дня квітня 1922 р. старству 1 примірник статута і лєгалізований нотаріяльно вірительний відпис рубрум подання, котрим члени-основателі кружка УПТ. в Войнилові предложили намістництву у Львові 12. липня 1921 р. статут кружка і відкликалася в тій мірі до свого письма внесеного вже в тій справі до староства дня 13. марта 1922 р., Старостао відповіло письмом з дня 5. мая 1922 р. до ч. 6978|6, що в актах староства нема затверджених намістництвом згляднo воєвідством статутів, а й товариство не посідає затвердженого статута, тому аж до часу, заки ті статути воєвідство затвердить, товариство не може розпочати своєї діяльности. „Під загрозою наслідків карних заказується теперішному зарядови покликувати це товариство до життя. Радник намістництва Мадуровіч в. р."

Це письмо староства в Калуші передав голова кружка УПТ. в Войнилові п. Петро Юрчик старшині кружка з письменною заявою від себе, що: „пересилаючи в залученю письмо староства в Калуші з дня 5. мая 1922 р. ч. 6978, яким забороннює діяльність Т-ва УПТ. в Войнилові з причини незатвердження статутів, заявляю мою резигнацію з голови Т-ва круж. УПТ. в Войнилові, а дальше добування прав на відкриття Т-ва УПТ. складаю в руки висше вимінених членів Виділу....."

Проти повищого зарядження старства в Калуші вносить старшина кружка рекурс. Ось як спиняється в нашім краю всякими можливими способами вся просвіта і культурна праця.

Памятайте про пресовий фонд „Громадського Вістника"! — Жертви проситься сла. на до Краєвого Союза Кредитового у Львові (Ринок ч. 10.) на біжучий рахунок „Громадського Вістника".

РІЖНІ ВІСТИ.

Гардінґ про участь Америки в світовій політиці.

Президент Гардінґ промовляючи в торговельній палаті сказав, що уряд не хоче руїни американського промислу. Зєдинені Держави де хочуть стояти з боку, мусять одначе перш за все упорядкувати все у себе, заки приступлять з другими державами до нарад над великими проблємами. Не думаю, сказав Гардінґ, щоби нас можна було втягнути в війну. Не вагаюся сказати, що сумніваюся, чи вибухнула би світова війна, коли би Америка мала перед війною таку торговельну фльоту, яка відповідала би її економічному становищу в світі. Думаю, що доживу цього, що наша мореплавба так розвинеться, що наші продукти йтимуть під американською хоругвою до всіх частин світа.

Торговельний договір поміж Анґлією і Литвою.

З Ковна доносять, що дня 18. д. м. підписано анґлійсько литовський торговельний договір. Анґлію заступав Вільтон.

Кроваві заворушення в Ірландії.

В Бельфесті прийшло до нових заворушень. Чотири особи цивільні і один полісмен убиті.

Колінс і де Валєра відбули довшу нараду, якій загально ворожать добрий успіх.

Кабінетна кріза в Греції.

По донесенням з Атен, кабінет Стратоса подався до димісії. Король поручив місію створення кабінету Ґунарісови.

Справа мандатів і Америка.

Як доносять з Жэневи, на засіданню Ради С. Народів дня 17. ц. м. повідомив Бальфур про згоду Зєдинених Держав на мандат Анґлії в Палестині й зажадав скликання в найблизчім часі сесії, присвяченої тій справі. Буржоа прилучується до виводів Бальфура й заявляє, що про згоду Зєдинених Держав довідується Рада Союза тільки від Бальфура і що ходить тут ще о згоду Америки на инші мандати, н, пр. в Сирії. Всі ці справи повинні бути трактовані разом в повній однозгідности всіх членів Союза. По порозуміннюся обох бесідників Рада ухвалила розважити справу мандатів на липневій сесії.

З Далекого Сходу.

Республика Далекого Сходу повідомила московський уряд, що мусіла зарядити загальну мобілізацію з огляду на щораз то грізнійшу поставу Японії. Японські війська мали виконати кілька нападів на війська республики Далекого Сходу.

Як подає радіо з Парижа, Японія берегтиме дальше політику невтральности в Манджурії навіть тоді, коли ген. Чанґтсулін проголосить незалежність цієї провінції. Цей ґенерал укріплює своє місце опору в Манджурії.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Поворот Л. Джорджа.

Ґенуа. (ПАТ.) Радіо. Стефані. Льойд Джордж сьогодні о год. 15·30 покинув Ґенуу разом з жінкою і дочкою і частю англійської делєґациї. На двірци на пращання зібралася вся італійска делєґація з презид. Де Фактою і мін. Сканцером. Коли поїзд рушив в місця, публика, присутна на двірци, підносила оклики в честь Льойда Джорджа й Анґлії.

Париж. (ПАТ.) Часописи доносять, що поїзд з Л. Джорджом і його окруженням з ліонського двірця в Парижі окружною залізницею буде пересунуто на півн. шлях для відїзду до Калє. Тому не відбудеться стріча Л. Джорджа з Поанкаре.

Париж. (ПАТ.) Авас. Льойд Джордж і англійська делєґація прибули до Парижа передпол. Тут привитав їх англійський амбасадор в Парижи льорд Гардінґ із персоналом амбасади. О год. 11 делєґація виїхала в дальшу дорогу до Льондону. Льорд Гардінґ товаришив делєґації до Калє.

Льондон. (ПАТ.) Авас. Прибув тут Льойд Джордж.

Справа ратифікації німецько-російського договору.

Берлін. (ПАТ.) По донесенням „Берл. Таґт.". Шіфер мав заявити, що справа ратифікації німецько-російського договору прийде під наради парляменту з кінцем ц. м.

Анґлійсько італійський договір.

Париж. (ПАТ.) ВКБ. Пертінакс доносить в „Еко д'Парі" з Ґенуї, що заноситься на заключення англійсько італійського договору в справі достави сирівців, головно вугля і нафти, та вдержання status quo на Середземному морі. Сканцер жадав для Італії від Анґлії уступок в краю Сомалі.

За збільшення червоної армії.

Москва. (ПАТ.) Революційна воєнна рада доносить про звідомлення правительства і центрального виконуючого комітету, що теперішне число совітської армії не вистарчає для оборони границь і що йно триміліонова оружна сила запевнить безпеку червоної армії.

Революція в Болгарії.

Білгород. (ПАТ.) „Н. Фо. Пр." доносить, що майже всі білгородські часописи приносять вістки з Царгорода, начеб в цілій Болгарії вибухли більші заворушення. Видано приказ переходити границю. „Правда" пише, що в Болгарії вибухла революція, та що комуністи і приклонники Стамбулійського проголосили републику. Король Борис утік до Варни. Домашня війна обняла всю Болгарію. Вивішено всюди червоні прапори. Болгарське посольство в Білгороді не одержало ніяких вісток зі Софії.

Париж (ПАТ.) Авас. Болгарське посольство заперечує рішучо вістки про вибух революції в Софії.

Большевики грозять Естонії.

Москва. (ПАТ). На днях у Великому театрі в Москві уладили большевики протестуюче віче з приводу засуду в Ревлі Кінґішева. Зіновєв заявив, що місто Янсбурґ називатиметься Кінґішев, а то для цього, щоби біла Естонія памятала, що месть за доконане вбивство її не мине. Естонію зрештою, на думку Зіновєва, небаром буде прилучено до совітів. Ухвалено резолюцію, що біла Естонія небавом відповість за свій вчинок,

Троцький переглядає воєнну фльоту.

Ревель. (ПАТ). По відомостям, які тут наспіли, прибуде до Кронштаду дня 1. червня ц. р. Троцький, щоби відбути генеральний перегляд балтійської воєнної фльоти. Після перегляду фльота з Кронштаду виплине на повне море, щоби відбути маневри.

Японія на Далекому Сході.

Москва. (ПАТ). По звідомленням із Чіти, Японія покінчила транспорт одної дивізії до Владивостока. Крім цього має там уже бути одна дивізія, так що Японія загалом на тамошньому побережжю матиме 100.000 жовнірів

Льондон. (ПАТ). Радіо, „Ізвестія" доносять, що Японія ставить Росії такі домагання: Владивосток має бути вільною пристаню Росія має приніпіяльно признати приватну власність, японські права риболовлі. Японія має одержати дозвіл набувати терени на російский областях. Плавба на ріці Амур має бути свобідна.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашне число „Громадського Вістника" (73) з д. 21. мая ц. р. сконфіскувала львівська прокураторія за малий фейлєтон „З дороги життя", який счеркнула в цідости (34).

— **Стягання данини в Тужилові.** В Тужилові пов. Калуш стягало дня 17. ц. м. 5 комісарів і 3 жандармів данину. М. и. у селянина Павла Юрчишина, б. австрійського інваліда, який хорує на епілєпсію (падавку), забрали січкарню, бо Юрчишин, який не бере тепер ніякої платні, не міг заплатити данини в грошах. Коли він відібрав собі січкарню, прийшов війт Ю. Щитковскі й став тягнути віз При тім звязали Юрчишина жандарми шнурами. Другого дня сконстатував лікар в Юрчишина сильне побиття і прокуратор потягнув війта до судової відвічальности. Чи виновники будуть покарані, сумніваємося.

— **Звірське знущання на тлі данини.** В селі Добрянах стягали вівторок 15. мая два жандарми з Дорнфельду з війтом і заступником данину з селян, не розбираючи при тім, чи хто міг чи ні її заплатити, бож багато людей в тім селі попалених і понищених війною. Тамошного дяка, Андруха Фітя, 50 літного селянина арештували тільки за те, що він заплатив половину дані а просився, заждати якийсь час на решту. Підпиті жандарми знущалися над ним цілу ніч, м. и. один з жандармів копнув Фітя в пахвину, так що той впав зімлілий на землю. Жандарми повели його ночию на цвинтар і насміхаючись над ним, казали клякати й молитися. На другий день повезли його до тюрми до Щирця. Лікар оглянув хорого й сказав, що він вже не до вилічення. Та вмираючого чоловіка не пускають домів. — Ціле село обурене на таке поступовання жандармерії — питається, де знайти оборону й хто покарає винних?

— **Переїзд польського війська через Делятин.** „Хвиля" пише: Дня 17. ц. м. переїзджав через Делятин транспорт польського війська, який задержався тут лиш на годинку але й за той час вспів ще датися в знаки жидівському населенню. Одному з дуже поважних тамошних горожан Натанови Гірш обтято штилетом в нелюдський спосіб бороду, при чім забрано йому квоту 9.000 мп., а Кремерови з Ланчина також втято бороду. В переїзді через Микуличин потурбували жовнірі старця 70-літного Мейера Гейцлєра, обтинаючи йому також бороду. Гедаля Мейера, ладуючого дерево на двірци, напали негайно, обшукали кишені й хотіли відтяти бороду, а коли його жінка закликала ратунку, кинулися на неї й важко побили.

— **Привітання Миколі Вороному.** Літературно Мистецьке Т-во „Сонцецвіт" надіслало до Миколи Вороного такого листа: Високоповажаний Миколо Кіндратовичу, Літературно-Мистецьке Т-во „Сонцецвіт" святкуючи разом з тутешнім українським громадянством під чужим холодним небом 50 річницю зі дня Вашого народження, засилає Вам, поете краси життя і боротьби за волю рідного народу, сердечний привіт і бажає сили, бажає щоби золота Ваша гарфа бреніла ще довгі-довгі літа та будила в людських серцях почуття тієї пишної краси, яку Ви, натхнений кобзарю, принесли з свого царства мрій. — *Михайло Обідний*, голова товариства, *Б. Лисянський*, за секретаря.

— **Залізнича катастрофа під Варшавою.** 18. ц. м. о 4. год. попол у віддалі 1 кільом. від двірця Варшава-Прага наступив зудар двох особових поїздів. Чимало подорожних потерпіло рани. Виновник катастрофи, стрілочник втік.

— **З приводу конскрипції.** Дня 15. мая цего року відбулася перед вищою комісією дисциплінарною при польськім міністерстві справедливости у Варшаві розправа проти В. З. старшого судового офіціяла в П. Пан В. З. виповнив в конскрипційнім аркуші рубрику горожанство словами: „Східна Галичина" і за це виточено йому дисциплінарку та завішено в урядованню. Львівська апеляція по переведеній розправі засудила його на кару спенсіоновання зі зменшеними поборами. Проти цього вніс В. З. відклик до вищої комісії дисциплінарної у Варшаві. По переведеній дня 15. ц. м. розправі комісія признала слушність виводам оборонця п. Михайла Присташа і орекла недопускаємість дисциплінарного поступовання з причини такого виповнення аркушів конскрипційних.

— **Не вільно вчитися!** Нам пишуть: Збірні лекції для приватистів перемиської української гімназії, котрі вів комітет родичів в Народнім Домі в Судовій Вишні, розвязав заступник старости, управляючий староством — Мостиска. Супроти сього приватисти впросилися до приватних помешкань тих родичів, що мають приватистів для дальшої науки. Училися спокійно 10 днів в приватних помешканнях. Дня 18. мая 1922. р. прийшов жандарм з постерунку Судова Вишня з представителем громади до приватного помешкання пані І. Гнатишакової, в часі її неприсутности і розігнав дітей, які там були на лєкції, між ними і сина п. Гнатишакової.

— **Темні справи в польській військовій інтендантурі.** Ми вже доносили про „урядовання" польської інтендантури а саме її бюро відшкодовань, якого управитель капітан Домбровскі через посередництво адвоката Рапапорта виплачував не заслуговуючим на відшкодовання, але вміючим „мастити" — великі суми. Про всі справки того бюра доносили й ще доносять львівські польські ґазети. Тепер подають вістку, що в окружнім суді в Станиславові відбулася розправа проти Жида Адлєра, адвоката Рапапорта й капітана Домбровского. Домбровскі виплатив Адлєрови за посередництвом Рапапорта 700.000 марок як зачет на відшкодовання в сумі 2 міліонів, якого домагався Адлєр за мнину шкоду, яку заподіяли йому в осени 1920 р. петлюрівські війська в його саді. На розправі показалося, що вся шкода Адлєра виссана з пальця. Його засуджено за обманство, а капітана Домбровского усунено з посади. Такі то пташки заряджують відшкодованнями, не диво, що слушні просьби знищених українських селян залягають там цілими роками й не діждуться полагодження.

— **Виставка польського друкарства у Варшаві.** В відомій з богатьох уже ретроспективних виставок камениці Баричків на Старому місті у Варшаві, отворено неподавно ретроспективну виставку польського друкарства. Виставка обіймає вибір польських друків від XV. ст. починаючи аж до сучасного моменту. Це вже третя з ряду польських друкарських виставок, з яких першу уладжено 1897 р. в Петербурзі а другу 1904 р. в Кракові. Самозрозуміле, що з найбільшим заінтересуванням стрічаються вітрини зі стародруками, які вийшли з офіцин німецьких друкарень Гохфедера, Галлєра, Унгера, Швфенбергів і Віктора, які започаткували польське друкарство в Кракові. Інтересно, що з моментом, коли друкарство в Польщі прийшло з німецьких рук в місцеві, десь на прикінці XVI. ст., рівень польського друкарства помітно обнижується. Польська книжка перестає бути викладником духа і стилю своєї епохи. Цей постепенно обнижуючий стан тріває в Польщі аж до кінця минулого століття, коли то під впливом заходу і знову силами в більшости непольського походження друкарів і видавців мистець-

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Майбутній урожай і світові збіжеві ринки.

Під вражінням сильного попиту Росії за хлібом, перш усього в Румунії опісляж і за океанами, а також наслідком несприятливої погоди в Европі, на світових збіжевих ринках замітна від якогось часу звишкова тенденція. Побіч некорисного звіту північно-американського бюра рільництва причинились також малонадійні донесення про стан аргентинських засівів до спекуляційних закупів і звишки цін. Найвизначнійші збіжеві експерти оцінюють страти в пропащій озимині на 15 проц., що рівнається величезному просторови 6 міліонів акрів. Це зменшення озимої площі не лишилось очевидно без впливу на збіжеві торговиці.

Про стан засівів в Росії довідуємось, що правда, з англійського жерела, що є вигляди на добрий розвиток кресценції і майбутній урожай міг би покрити все внутрішне запотребування держави. Лише надволжські сторони загрожені саранчею і сибірськими сусликами, що можуть наробити великої школи. З Індій, Австралії а почасти з Аргентини приходять кориснійші звіти. Значне поширення посівної площі осягнено в Канаді, де приріст засіяної землі в порівнанню з минулим роком виносить 33 процент.

Зате вигляди на жнива в середущій і західній Европі мало вдоволяючі. Перш усього нема сонця, яке зате в північній Африці виступає тим інтензивнійше. Офіціяльний звіт німецького рільничого уряду виказує, що засіви наслідком, несприятливої погоди і переважаючого холоду зовсім не поправилися. Посівна зелень низька і рідка. Лише ранною осінню засіяні ниви трохи прийшли до себе і загустіли. Настрій на німецьких збіжевих торговицях поважний, ціни йдуть в гору, трансакції з причини дорожнечі малі.

Праська збіжева торговиця не могла очевидно опертися впливам світових ринків і в Чехах хліб подорожів. За угорську й американську муку плачено в останнім тижни о 20 сот. більше, а пшениця і жито щезли з торговиці цілковито, закуплені для армії. Подорожіло зерно також в Югославії, на Угорщині та в Австрії. Відень правильно не має хліба і бореся з голодом.

Про стан засівів в Польщі і занятих нею краях оголошено недавно звіт варшавського статистичного бюра. Звіт некорисний, особливо для західних воєвідств. В результаті переживаємо неурожайний рік і часи майбутньої недостачі хліба при нестримно зростаючій дорожнечі.

Трести на Україні.

Скликана президією УСНХ. — як доносить „Економическая Жизнь" — в квітні нарада українських трестів нічим не причинилась до установлення нових методів ведення господарства на Україні. Замітна річ, що представники трестів зовсім не торкали принціпіяльних питань. Зате горячі спори викликала справа самостійної торговлі та установлення цін.

Висловлене в докладі Предуктторга домагання централізації торговлі в однім державнім органі викликало завзяту опозицію трестів. Представники їх доказували, що при недосконалости апарату Укрторга централізація торговлі в його руках веде її до упадку. Трести повинні мати право свобідного виходу на ринок.

Значно більший інтерес серед представників трестів викликала справа органі̇зації торговельно-промислового банку. В дискусії над докладом всі представники трестів вказували на нездібність Державного Банку заспокоїти потреби промислу. Процедура одержання позички в Державнім Банку незвичайно зложена і довга, умови промислового кредиту дуже тяжкі і часто непринятливі. Проти організації торговельно-промислового банку виступили представники Державного Банку, заявляючи, що організація банку паралельного нераціональна і витворить атмосферу нездорової конкуренції між цими двома органами. В результаті дискусії нарада визнала організацію торговельно промислового банку на акційній основі дуже потрібною. Банк має кредитувати промисл і торговлю, не лише державну, але й приватну. Одною з його задач є втягнути в обсяг свого впливу дрібних торговців і промисловців.

В докладі про організацію відповідальности і контролі в трестах зазначено, що трести не замикають на час рахунків і вказано на потребу організації одного контрольного апарату при УСНХ. місто творення ревізійних комісій при трестах.

Торговельна робота важнійших трестів представляється по докладам їхніх представників ось як:

„Химуголь". Обороти тресту за час його істнування виносять 250.000 передвоєнних рублів. Торговельні операції велись головно з кооперацією і державними органами. Кооперативи забирають у треста около 70% продукції, приватні люде около 12%, решту бере укрторг.

„Укрсельмаштрест" мав оборот за перші три місяці істнування по 100.000 золотих рублів. Трансакції роблено лиш з державними інституціями і кооперативами, приватні люде були виключені. Дорогою товарообміну трест дістав около 8.000 пудів зерна. Заробітна плата рівна одній пятій частині передвоєнної.

„Табактрест" істнує від лютого ц. р. і за перший місяць мав обороту на 12 міліонів в грошах з 1922 р.

„Югосталь". Оборот около 30 міл. рублів в грошах з 1922 р. Трансакції стрічаються з транспортовими перепонами.

„Дніпроліс". Оборот 20 міл. руб. Запотребування йшло головно на залізні дороги та инші державні організації, від котрих трест в заміну не діставав нічого, бо вони не виконують своїх зобовязань.

„Маслотрест" з оборотом 800.000 золотих руб. передав продукцію наркомпродови.

„Сахаротрест". Оборот цего всеросійського тресту за три місяці виносив півтора міліона золотих рублів. Більша частина продукції була реалізована дорогою товарообміну. Лише 5% пущено на вільний ринок, за границю не вивожено нічого.

Практичним результатом наради є вибір двох комісій; одна для організації торговельно промислового банку, друга для поладнання справ, звязаних з діяльністю промислу й торговлі, що обєдналися трестами.

кий рівень польської книжки підноситься. Цінним і тревалим документом виставки останеться катальоґ укладу ґрафіка Пултавского з історичним вступом Руліковского.

— **Спростовання.** В ч. 67. нашої часописі була уміщена нотатка, що господар глинянський п. Михайло Тимняк, син Стефана, помагав польським жовнірам і поліціянтам при ревізії і показував, де свідомі Українці мешкають. Тимчасом річ малася так, що поліція мала вже заздалегідь приготовану листу Українців, в яких мала відбутися ревізія. А що вона заздалегідь на кілька місяців була приготована, вказує факт, що на них не були поміщені імена тих Українців, що в останніх часах спровадилися до Глинян. Критичного дня рано, коли ще Михайло Тимняк спав, явилася у него ескорта жандармерії і військова і грозьбою зроблення ужитку за опір власти примусила його до вказання домів найблищих його сусідів, де ревізія нічого не виказала. Коли жандарми зажадали показання дому одної інтелігентної вдови, Мих. Тимняк, син Стефана, тому рішучо оперся, відмовив послуху і віддалився, так, що дальші ревізії відбувалися без його участи.

— **З хроніки бандитизму.** В селі Комборні, пов. Кросно, вдерлося ночью до хати тамошної вчительки, Марії Новак, двох узброєних в револьвери бандитів, та загрозивши їй смертю, зрабували 12.000 марок і втікли.—Коло села Прилуки, кольбушівського повіту, підпалив хтось ліс Г. Колішера. Згоріло 15 моргів ліса.—Дня 26. квітня коло Мілянівки зажадали два поліціянти від двох бандитів леґітимації. Бандити виймили—револьвери й положили обох поліціянтів трупом на місци.— В тенчинськім лісі за Краковом знайдено коло копальні „Кристина" розкладаючийся труп жовніра Сокола з Томашова.

— **Шал пров[illegible]ціональних кацинів.** Дня 10. ц. м. післав о. В. Зб. свого післанця до скарбової каси в Бучачі по платню, яка йому від довшого часу залягає. Та ліквідуючий, побачивши українські квіти, визвірився й накричавши на післанця, не полагодив справи. О. Зб. вирікся платні.

— **До Старшин, лікарів, полевих духовників, підстаршин і стрільців У. Г. А.** Союз українських інвалідів приступив до видання лісти втрат з визвольної війни. Треба увіковічнити наших героїв і передати їх память поколінням. Рівнож потрібні такі списи для правничих цілей. Тому звертається редакційний Комітет з просьбою до всіх старшин, лікарів, а передовсім духовників і всіх членів У. Г. А., щоби переслали нам свої записки по можности як найдокладнійші т. є.: дату, місце і причину смерти, та евентуальних свідків смерти знаного їм стрільця. Списи, які посідає редакційний Комітет, є неповні, тому просимо всіх членів У. Г. А. піти нам на зустріч в нашій праці і помогти увіковічнити наших борців. Всі письма належить висилати або передавати до „Союза українських інвалідів", кооперативи з обмеж. пор. Львів, Руська 3. II. поверх.

Тиждень української дитини у Львові і львівськім повіті.

В часі від 21. до 28. мая 1922 р. включно уладжуємо „тиждень української дитини".

Як минулого року, так і сього робили ми заходи о зізволення на публичну збірку. Власти не дали сего року позволення, супроти чого публичної збірки не можемо уладати. Розуміється, що приватні жертви, збірки по церквах є законом дозволені.

Не сумніваємося, що українське громадянство зложить свою жертву, а загальною участю в діточих виставах і фестині дасть доказ, що дорогим йому є клич „українській дитини".

Жертви проситься посилати до тов. „Дністер" у Львові, вул. Руська 20. на книжечку ч. 11.600.

Програма у Львові.

В понеділок 22. мая 1922 р. о год. 4. по полудни у великій салі тов. ім. Лисенка святочна вистава сиріт захисту СС. Василіянок.

У второк 23. мая о год. 4. по пол. у великій салі тов. ім. Лисенка святочна вистава молоді середних українських шкіл

В четвер, дня 25. мая 1922.

Великий Фестин

на площі „Сокола-Батька" за стрийською рогачкою, а в разі непогоди у великій салі „Народнього Дому". Початок о год. 3. попол.

В програму входять руханкові вправи і співи дітей і молоді продукції музики, фантова льотерія і товариські забави.

В пятницю 26. мая 1921. о год. 4. попол. у великій салі тов. ім. Лисенка святочне представлення дітей і молоді зі шкіл ім. князя Льва, діточої ім. Грінченка і ім. М. Шашкевича.

В суботу 27. мая 1922. о год. 4. попол. у великій салі „Народнього Дому" вул. Рутовського 22. концерт дітей з захоронок тов. „Українська Захоронка".

Всюди вступ вільний. Добровільні жертви на „тиждень української дитини" приймається з подякою",

Нехай сей тиждень перейде під кличем „Української Дитини".

Львівська філія українськора краєвого тов. охорони дітей і опіки над молодю у Львові.

Рух в українських товариствах.

З Товариства „Бандурист".

Дня 12. ц. м. відбулися надзвичайні загальні збори Тов-а „Академічний хор „Бандурист". Збори приняли до відома резиґнацію голови Ст. Ю. Масляка та инших виділових, що уступили згідно із застереженням на останніх загальних зборах. Після вислухання звітів уділено уступаючому виділови абсолюторії. З окрема висказано подяку дотеперішному голові Ст. Ю. Маслякови за працю над піднесенням тов-а та зорґанізовання в цих критичних часах хору, якого виступи здобули собі признання своєї, а навіть чужої преси та іменовано його почетним членом Тов а.

З черги вибрано новий виділ, який уконституувався за засіданню дня 19. ц. м. В склад його увійшли: голова Осип Кліш, містоголова Петро Ґан, діриґент д-р В. Неділка, містодіриґент Гайда, секретар Федір Мучій, скарбник Андрій Ластовецький, бібліотекар Ярослав Яримович, виділові Дм. Лазарко, Іван Чановський, заст. виділового Микола Галій, контр. комісія п. Ґеців, З. Попель. Конашевич.

Новий виділ уложив плян найблищої діяльности тов-а. Рішено взяти участь в концерті тов. „Волі" в честь Івана Франка (28. ц. м.) і рішено дати ще до ферій один програмовий концерт „Бандуриста".

Найблищі проби відбудуться в понеділок 22. ц. м. і в середу 24. ц. м. о 8. год. вечером в Муз. Тов. ім. Лисенка, на які виділ запрошує Вп. Співаків, що брали участь в концертах „Бандуриста".

Присилайте передплату!

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма

З друкарні Спілки „Діло"

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL